

Pastoraal jaarverslag van het Aartsbisdom Utrecht 2009

Hoopvol de toekomst tegemoet

Wat gold voor 2008 geldt ook voor 2009; in vele opzichten bleef het Aartsbisdom Utrecht in al zijn geledingen sterk in beweging. Vele ontwikkelingen op het terrein van de bestuurlijke en pastorale organisatie van het aartsbisdom die vanaf het aantreden van Mgr. Eijk op 26 januari 2008 waren ingezet, werden in 2009 geheel of grotendeels voltooid. Zo werden de vijf dekenaten opgeheven en werd de personeelsformatie van het aartsbisdom gaandeweg ingekrompen tot het huidige niveau. Dit noodzaakte zowel op diocesaan niveau als op dekenaal niveau tot afbouw, vermindering of reorganisatie van bepaalde activiteiten en diensten (met name op het terrein van de pastorale dienstverlening). Tegelijkertijd werden zowel in de parochies als in de drie vicariaten en op diocesaan niveau nieuwe initiatieven en activiteiten ontplooid, waarbij het in november 2008 gepubliceerde pastorale beleidsplan *“Hoopvol op weg naar een missionaire toekomst”* referentiepunt en richtingwijzer was.

Oprichting van drie vicariaten en benoeming van bisschoppelijk vicarissen

Eén van de meest in het oog springende aartsdiocesane gebeurtenissen in 2009 was de oprichting van de drie vicariaten Utrecht, Deventer en Arnhem te vervanging van de voormalige dekenaten. Met ingang van 2 februari werd pastoor drs. H.W. Woorts (parochieverband Sint Maarten) benoemd tot bisschoppelijk vicaris van het Vicariaat Utrecht en bisschoppelijk vicaris voor liturgie. Op dezelfde datum werd pastoor R.G.W. Cornelissen (parochieverband Lumen Christi) benoemd tot bisschoppelijk vicaris van het Vicariaat Deventer en bisschoppelijk vicaris voor huwelijk en gezin. Tegelijkertijd werd pastoor drs. J.G.M. Pauw (parochieverband Amersfoort e.o.) benoemd tot bisschoppelijk vicaris van het Vicariaat Arnhem en bisschoppelijk vicaris voor jeugd/jongeren en catechese.

Project samenvoeging parochies (2008-2010)

Voor de samenvoeging van parochies is 2009 in alle opzichten het jaar van de waarheid geweest. In alle parochieverbanden, ook in die waar de twijfels en weerstanden sterk waren, is het proces op weg naar de samenvoeging op gang gekomen. Dat betekent dat door een grote groep vrijwilligers betrokken bij beheer en bestuur veel werk is verzet om de parochies in materiële zin te inventariseren. Daarnaast werden nieuwe structuren opgebouwd om het samenwerken in de nieuwe parochie mogelijk te maken en werd een pastoraal plan geformuleerd, de financiële en administratieve inrichting geharmoniseerd en een begroting opgemaakt.

Van de zijde van het Aartsbisdom Utrecht werden de werkzaamheden ondersteund door de publicatie (iedere twee weken) van de digitale Nieuwsbrief OWN2010; het beschikbaar maken van de website ‘www.samenwerk.net’ met informatie, reglementen en werkinstrumenten online; het organiseren van ontmoeting- en impulsbijeenkomsten voor de vrijwilligers die aan de slag waren met communicatie rond de samenvoeging en de parochiële projectleiding; het opzetten van een cursus voor het centraal secretariaat; het aanbieden van bijeenkomsten voor de presentatie van Navision,

kerkhofbeheer en onderhoudsplanning; het bieden van een kortlopende begeleiding aan pastorale teams gericht op de ontwikkeling van een pastoraal plan en het via e-mail, telefoon, bezoek en in enkele processen met gerichte begeleiding ondersteunen van de voortgang van de samenvoegingprocessen. Naast de projectleiding werd door diverse instanties en organisaties binnen en buiten het aartsbisdom bijdragen in de ondersteuning geleverd.

De omvang en het aantal van de processen van parochieverbanden naar samenvoegde parochies maakten het niet haalbaar alle werkzaamheden per 1 januari 2010 tot voltooiing te brengen. Niettemin maakten per 1 januari acht parochieverbanden de stap naar de samengevoegde parochie en zullen de meeste samenvoegingprocessen in de eerste helft van 2010 kunnen worden afgerond.

Samenvoeging parochiële caritasinstellingen

Het jaar 2009 werd in nauwe samenwerking tussen Aartsbisdom Utrecht en de Diocesane Kerkelijke Caritasinstelling (DKCI) verder uitvoering gegeven aan het proces van samenvoeging van de parochiële caritasinstellingen (PCI-en), dat eind 2010 volledig zijn beslag zal moeten krijgen. Door deze samenvoeging die door de diocesane diaconale werkers wordt begeleid, moeten in alle parochies grote en vitale PCI-en tot stand komen die een onmisbare bijdrage leveren aan het diaconale gezicht van de parochies.

Eind oktober en begin november 2009 is een aantal informatieavonden gehouden voor bestuurders van parochiële caritasinstellingen. Deze bijeenkomsten hebben boven verwachting veel bezoekers getrokken. De bijeenkomsten waren georganiseerd door de DKCI om de besturen bij te staan bij de financiële, administratieve en juridische aspecten van de samenvoeging van PCI-en. Uit de opkomst en de betrokkenheid tijdens de bijeenkomsten blijkt dat het samenvoegingproces van de PCI-en aan draagvlak heeft gewonnen en in het algemeen goed vordert.

Migrantenpastoraat

In 2009 continueerde het Aartsbisdom Utrecht zijn beleid dat erop is gericht om de vijf migrantenparochies te begeleiden op weg naar hun bestuurlijke en financiële zelfstandigheid. Met betrekking tot de Chaldeese quasi-parochie Heilige Thomas Apostel en de Syrisch- Katholieke quasi-parochie Sint Jan de Apostel werd dit doel per 1 januari 2010 bereikt.

In 2009 werd duidelijk dat de beide Vietnamese parochies in het aartsbisdom (HH. Martelaren van Vietnam en H. Moeder Maria) zullen moeten worden samengevoegd om financieel gezien het voortbestaan van een Vietnamese parochie in Nederland mogelijk te maken. Het in 2009 met veel ambitie ingezette samenvoegingstraject zal uiterlijk eind 2010 moeten zijn afgerond. De Poolse parochie Onze Lieve Vrouw van Czeszochowa is in de loop van 2009 plannen gaan ontwikkelen om de inkomsten te verhogen en de uitgaven te verlagen. Voor deze parochie is 2010 het jaar van de waarheid; dan zal moeten blijken of deze parochie financieel gezien voldoende draagkracht heeft kunnen genereren om zelfstandig te kunnen voortbestaan.

Personeel en pastorale organisatie

Voor de pastorale teams heeft 2009 in het teken gestaan van de samenvoeging van de parochies. In het perspectief van die samenvoeging hebben de pastorale teams voor het eerst systematisch gewerkt aan een pastoraal beleidsplan. In de toekomst moet dit beleidsplan de inhoudelijke basis gaan worden voor het (pastorale) beleid van de nieuwe parochie. De Adviescommissie Pastorale Organisatie (APO) heeft de verschillende beleidsplannen beoordeeld en een schriftelijke reactie gestuurd met het oog op de verdere ontwikkeling en uitwerking van dat beleid.

In juni 2009 hebben meerdere leden van pastorale teams hun tweejarige profielscholing van Luce afgesloten. De leergang kerkelijk opbouwwerk werd afgesloten door 6 cursisten en de leergang parochiecatechese door 10 cursisten. In juni 2009 zijn 6 cursisten begonnen aan het tweede jaar van de leergang diaconaal werk.

De samenvoeging van parochies stelt nieuwe eisen aan de bestuurlijke en pastorale leiding. In dat perspectief is in het najaar van 2009 in samenwerking met X-pand gewerkt aan de opzet van een pastoorscursus. Deze cursus staat gepland voor het najaar van 2010 en het begin van 2011 en is bestemd voor alle (beoogde) pastoors van de nieuwe parochies. Bestuursleden hebben al eerder kennis kunnen maken met de eisen die aan het besturen van een grote parochie worden gesteld.

De samenvoeging van de huidige ruim 300 parochies van het Aartsbisdom Utrecht tot 50 grote parochies was voor de bisdomstaf ook aanleiding om zich te beraden op de vraag wat dit moet betekenen voor het leiderschap van het pastorale team in de nieuwe grote parochies. Op 8 mei schreef Mgr. Eijk een brief aan de parochiebesturen, de stuurgroepen van de parochieverbanden en de pastorale teams waarin hij meedeelde dat hij op basis van de theologische en kerkrechtelijke plaats en inhoud van het pastoorsambt in de parochie had besloten om het teamleiderschap af te schaffen. Daar voegde hij uitdrukkelijk aan toe dat "het verdwijnen van het teamleiderschap geenszins bedoeld is om een eind te maken aan de collegialiteit in het team of in het parochiebestuur dan wel om de feitelijke werkzaamheden van de pastoor te verzwaren, maar om helderheid te verschaffen over de verantwoordelijkheid voor het pastoraat in de parochie."

Inventarisatie onder permanente diakens

Tijdens de aartsdiocesane diakendag op 17 januari werd het in december 2008 gepubliceerde rapport "Omwillen van zorg, gerechtigheid en verzoening. Inventarisatie onder de diakens van het Aartsbisdom Utrecht" in een constructieve sfeer besproken met Mgr. Eijk en vicaris-generaal Hoogenboom. De in genoemd rapport neergelegde aanbevelingen ter zake van de benoeming/zending van permanente diakens, hun plaats in de pastorale organisatie (met name hun relatie tot het pastoraal team en in het bijzonder de pastoor), de begeleiding en permanente vorming van de diakens en de bevordering van het roepingenpastoraat werden door de bisdomstaf overgenomen en zullen nader worden uitgewerkt.

Liturgie

Benoemingen

Op 2 februari 2009 heeft de aartsbisschop een bisschoppelijk vicaris voor liturgie benoemd: drs. H.W.Woorts. Hij werd tevens aangesteld als censor voor de liturgieboekjes die uitgeverij Gooi & Sticht te Kampen uitgeeft.

Om de paar weken bekijkt de censor - in overleg met diverse anderen die betrokken zijn bij de Nationale Raad voor Liturgie - nauwkeurig of de proefdrukken voor de boekjes van Gooi & Sticht qua inhoud overeenkomstig de liturgische boeken en richtlijnen van de Kerk zijn, alsmede of de inhoud van de liederen en teksten ter overweging op de achterzijde in overeenstemming zijn met het katholiek geloof en de zeden. Vrij snel na zijn aantreden heeft de aartsbisschop een ceremoniarius aangesteld – de heer G.L.M. Lokate – die betrokken is bij veel vormselvieringen en andere plechtigheden. De ceremoniarius heeft voorafgaande aan plechtigheden geregeld contact met verantwoordelijken in de parochies t.a.v. liturgie. De ceremoniarius is thans eerstverantwoordelijk voor het opstellen van het rooster voor de vormselvieringen, in overleg met de vicaris voor liturgie.

Heilig Vormsel

Een belangrijk project dat in 2009 werd ondernomen, is de ontwikkeling van een digitale liturgiemap voor de viering van het H. Vormsel, die via het extranet van het aartsbisdom toegankelijk is. In deze digitale liturgiemap zijn de liturgische teksten volledig uitgewerkt die voor de viering van het H. Vormsel tijdens de viering van de H. Eucharistie vereist zijn. Er is een ruim aanbod gedaan, vanuit de mogelijkheden die de Kerk daarvoor geeft, in aansluiting bij het kerkelijk jaar. Naast de liturgische teksten zijn er richtlijnen gegeven alsmede suggesties gedaan ten dienste van een goede viering van de H. Vormsel in de parochies. Steeds meer geloofsgemeenschappen zijn in 2009 gaan samenwerken in de voorbereiding op het H. Vormsel en de viering ervan. Dit is mede ingegeven door de richtlijn van het bisdomstaf dat er minimaal 25 vormelingen moeten zijn om een vormselviering te houden. Dit heeft van leden van pastorale teams en vrijwilligers het nodige aan overleg en aanpassing gevraagd. Op de meeste plaatsen is er inmiddels een goede samenwerking tot stand gekomen of is deze in ontwikkeling.

Chrismamis

De jaarlijkse Chrismamis in het aartsbisdom werd in 2009 voor de 25^e keer gevierd in de Mariakerk te Apeldoorn. Als blijk van dank heeft de aartsbisschop aan de geloofsgemeenschap van de Mariakerk een Evangeliarium als geschenk gegeven. Nieuw was dat de HH. Oliën die vanuit de Chrismamis naar de parochies worden meegenomen, vergezeld gaan van een groet van de aartsbisschop aan de gelovigen bij gelegenheid van het Paastriduüm. In deze groet wordt toelichting gegeven over de betekenis van de HH. Oliën en wordt verzocht de HH. Oliën op bijzondere wijze te ontvangen in de geloofsgemeenschap en wel aan het begin van de H. Eucharistie van Witte Donderdag.

St. Willibrordprocessie

Op 13 september trok voor de zevende keer de jaarlijkse St. Willibrordprocessie door de Utrechtse binnenstad. Deze processie is een uiting van de dank aan God voor het leven en het missiewerk van St. Willibrord, die in 690 vanuit Ierland naar Nederland kwam om in onze streken het geloof te verkondigen. De processie begon in de St. Willibrorduskerk met een gebedsdienst. Daarna werden de reliekschrijn van St. Willibrord en een Evangeliarium in processie over het Domplein naar de metropolitane kathedraal van St. Catharina gedragen. Daar werd de plechtige vespers gevierd waarin Mgr. Eijk als de 70ste opvolger van Willibrord de agens was.

Diocesane kosterwerkgroep

In 2009 is er een start gemaakt met een diocesane kosterwerkgroep. Daarin hebben ook zitting de vicaris voor liturgie en de ceremoniarius van de aartsbisschop. Deze werkgroep heeft de organisatie op zich genomen van een diocesane kosterdag in 2010.

Pastorale School

De goede toerusting en vorming van parochiële vrijwilligers is en blijft een essentiële voorwaarde voor het vitaliseren van de grote, middels samenvoeging tot stand komende parochies en de ontwikkeling van missionaire geloofsgemeenschappen. In september 2009 is in de drie vicariaten een pastorale school van start gegaan met als eerste aanbod de tweejarige basiscursus 'Katholiek geloof en geloofsbeleving', welke 8 modules omvat. Het is verheugend om te mogen constateren dat veel leden van pastorale teams zich bereid hebben verklaard om als docent medewerking te verlenen aan deze cursus. Het aantal deelnemers was bemoedigend en in 2009 is ook begonnen met de voorbereiding van de uitbouw van het cursusaanbod van de pastorale school in 2010.

Roepingenpastoraat

Op 1 februari 2009 werd, door een benoeming van de aartsbisschop, de roepingenraad opnieuw samengesteld. Conrector Kuipers van het Ariënskonvikt werd benoemd tot voorzitter. In het beleidsplan dat de roepingenraad heeft opgesteld worden een viertal doelstellingen geformuleerd:

1. *Bidden om bijzondere roepingen (priesterschap, diaconaat en het religieuze leven)*
Daartoe is de gebedskring van het Aartsbisdom Utrecht opnieuw georganiseerd. Gedurende het Jaar van de Priester is er aandacht gevraagd en mensen hebben zich kunnen opgeven om zich in te zetten voor het gebed om roepingen. De gebedskring bestaat momenteel uit circa 600 leden. Zij ontvangen een aantal keren per jaar een nieuwsbrief met informatie over het roepingenpastoraat en de verschillende opleidingen van het aartsbisdom. Daarnaast worden ze uitgenodigd voor een jaarlijkse ontmoetingsdag.

2. *Roeping tot het gewijde leven, het diaconaat en het priesterschap, onder de aandacht brengen*

De roepingenraad heeft zich in 2009 aangesloten bij het Jaar van de Priester, een initiatief van paus Benedictus XVI. Daardoor werd de aandacht vooral gevraagd voor de roeping tot het priesterschap. Door middel van een Christusicoon die als een gebedsestafette door het aartsbisdom ging, werd het priesterschap op een positieve manier onder de aandacht gebracht. Het ligt in de bedoeling om in de komende jaren ook activiteiten te ontplooiën om roepingen te wekken tot het permanente diaconaat.

3. *Pastorale begeleiding van geroepen*

Dit is vooralsnog een verantwoordelijkheid van de rector van het Ariënskonvikt en de bisschoppelijk gedelegeerde voor de diakenopleiding. In voorkomende gevallen is er met kandidaten gezocht naar een goede weg van onderscheiding. Daarvoor zijn ook verschillende priesters uit het aartsbisdom gevraagd. Het Ariënsinstituut dat in de zomer van 2010 zal worden opgericht, zal deze taak op zich nemen en coördineren. Er wordt gedacht aan aparte bijeenkomsten voor middelbare scholieren die zich geroepen weten, maar nog te jong zijn om te beginnen aan de priester- of diakenopleiding of om in te treden in een religieuze gemeenschap. Juist voor hen is het zaak hun roeping goed te onderzoeken en die niet te verliezen.

4. *Positieve klimaatsverandering in de parochies rond bijzondere roepingen*

Het is van wezenlijk belang dat er in de geloofsgemeenschappen van het aartsbisdom aandacht is voor de bijzondere roepingen. De roepingenraad is zich bewust van het feit dat alle gelovigen door hun doopsel en vormsel geroepen zijn tot navolging, maar de roeping tot het priesterschap, het diaconaat en het religieuze leven verdient speciaal gebed en specifieke aandacht. Er moet in de geloofsgemeenschap een klimaat ontstaan waarin in vrijheid en zonder schroom over de roeping tot het priesterschap gesproken kan worden. De reeds eerder genoemde gebedsestafette heeft hieraan bijdragen, maar vooral het leven en getuigenis van de huidige priesters, diakens en religieuzen zal op dat punt doorslaggevend zijn. De roepingenraad zal zich, na het Jaar van de Priester, opnieuw oriënteren op wat haar te doen staat en nieuwe initiatieven ontwikkelen om de roeping tot het priesterschap, het diaconaat en het religieuze leven blijvend onder de aandacht te brengen.

Missie, caritas en diaconie

Op 18 april vond in "De Drie Ranken" te Apeldoorn de impulsdag diaconie plaats, georganiseerd door de diocesane diaconale werkers van het Aartsbisdom Utrecht. Deze dag stond in het teken van het armoedevraagstuk. In het programma werd ingegaan op de resultaten van het armoedeonderzoek 2008 onder de parochiële caritasinstellingen en op de aanbevelingen die hieruit voortgekomen zijn.

"Armoedebestrijding vraagt om inzet. Zeker nu de recessie toeslaat," zo werd gesteld in de uitnodiging voor deze dag.

Tijdens de Wereldmissiemaand in oktober ging de aandacht uit naar het bisdom Bougainville in Oceanië. Nadat dit eiland in de jaren negentig het toneel was van een bloedige burgeroorlog, werd er in 2001 een vredesakkoord gesloten. Sindsdien wordt gewerkt aan de wederopbouw, waarin de Rooms-Katholieke Kerk een belangrijke rol speelt. Op Missiezondag werd in de parochies van het aartsbisdom gecollecteerd voor de katholieke geloofsgemeenschap van Bougainville.

Mgr. Eijk en vicaris-generaal Hoogenboom bezochten op 11 november, de feestdag van de H. Martinus van Tours, een aantal diaconale projecten in Groenlo en omgeving en in Spijk. Op het programma stonden onder meer een bezoek aan de kringloopwinkel van de Vincentiusvereniging in Groenlo en aan een zorgboerderij, een ontmoeting met het bestuur en de bewoners van een woon-/zorgcentrum voor ouderen en de deelname aan de Sint Maartensoptocht in Spijk. Met dit werkbezoek, dat een goede en intensieve kennismaking met het diaconale werkveld in het aartsbisdom Utrecht was, benadrukte de bisdomstaf ook het grote belang van aansprekende diaconale projecten die het diaconale gezicht van de Kerk laten zien.

Diaconaction krijgt steeds meer een vertrouwde klank in de parochies van het Aartsbisdom Utrecht. In deze gezamenlijke actie van alle bisdommen die van 20-22 november voor de derde keer werd georganiseerd, ervoeren jongeren met ondersteuning van vrijwilligers en profielhouders diaconie het belang en de vreugde van het zich diaconaal inzetten voor anderen.

Inwijding St. Willibrorduskerk

Op 25 januari heeft Mgr. Eijk tijdens een pontificale Latijnse hoogmis de St. Willibrorduskerk opnieuw ingewijd. Reeds in oktober 2008 hadden de St. Willibrorduskerk en het Aartsbisdom Utrecht bekendgemaakt dat de banden waren hersteld, die gedurende een periode van enkele decennia waren verbroken. Deze rectoraatskerk is gelegen in de Utrechtse Salvatorparochie.

Ontmoetingsdag catechumenen

Op 7 februari vond op Dijnselburg onder auspiciën van de diocesane werkgroep catechumenaat op Dijnselburg een ontmoetingsdag plaats van catechumenen en nieuwe katholieken. Op velerlei manieren werd gesproken over het thema 'Hoe heel je de tijd ? Hoe heilig je de tijd ?' Na inleidingen van vicaris-generaal Hoogenboom en pastoraal werkster mevrouw drs. H.J. Leijendekkers waren er diverse workshops. Parallel aan dit programma volgden de begeleiders van catechumenen een eigen toerustingprogramma.

Nieuwe samenstelling priester raad en metropolitaan kapittel

Na de gehouden verkiezingen werd in februari 2009 de samenstelling van de nieuwe priester raad voor de zittingsperiode 2009-2013 bekendgemaakt. In dezelfde maand heeft Mgr. Eijk op hun verzoek en onder dankzegging voor hun verdiensten eervol ontslag verleend aan twee kanunniken van het metropolitaan kapittel. In 2009 werden drie nieuwe leden benoemd, waardoor het kapittel nu weer voltallig is.

Bisdombedevaart

In februari 2009 werd in elk van de drie nieuwe vicariaten Mariavespers met aanbidding van het H. Sacrament gehouden waarin Mgr. Eijk de agens was. Aanleiding was de bisdombedevaart naar Lourdes, die van 25 april tot 2 mei 2009 op initiatief van de aartsbisschop is gehouden onder het motto "Aartsbisdom Utrecht op weg met Bernadette". Bijna 1100 pelgrims - jong en oud, ziek en gezond – hebben aan deze pelgrimage deelgenomen. Ten dienste van deze bedevaart heeft een pastorale commissie bestaande uit leden van pastorale teams uit het aartsbisdom een bedevaartboekje gemaakt waarin alle liturgievieringen uitgewerkt waren. Naast de aartsbisschop hebben ca. 40 priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers uit de parochies van het aartsbisdom deelgenomen, ter ondersteuning van het pastoraat en de liturgie. Voor het aartsbisdom was deze bisdombedevaart een zegenrijk gebeuren dat velen heeft versterkt in het geloof en de onderlinge band als plaatselijke kerk die wij als aartsbisdom zijn. In 2012 zal een tweede bisdombedevaart gehouden gaan worden.

Vastenactie 2009

Begin februari publiceerde paus Benedictus XVI zijn jaarlijkse Vastenboodschap, waarin hij in het bijzonder aandacht schonk aan de waarde en de betekenis van het vasten. Het motto van de Vastenactie 2009 (25 februari - 12 april) was "Ontmoet de Ander". Aldus wilde de Vastenactie de spiritualiteit van de traditie van het vasten beklemtonen. Dit motto vormde de afronding van een drietal samenhangende thema's waarmee de Vastenactie in 2007 startte. In 2007 stond het thema "Leef in Eenvoud" centraal en in 2008 het thema "Zorg voor Elkaar".

Samenwerking Aartsbisdom Utrecht en Bisdom Haarlem-Amsterdam bij diakenopleiding

Tijdens de viering op 2 maart van het tienjarig bestaan van het Bonifatiusinstituut, de diaken- en catechistenopleiding van het Bisdom Haarlem-Amsterdam, gaf Mgr. Eijk officieel het startsein voor de samenwerking tussen het Aartsbisdom Utrecht en dit instituut op het terrein van de diakenopleiding. Tegelijkertijd werd bekendgemaakt dat diaken J.A.M. Nieuwenhuis in het Aartsbisdom Utrecht was benoemd tot bisschoppelijk gedelegeerde voor deze diakenopleiding.

In 2009 zijn in totaal 4 mannen gewijd tot permanent diaken voor ons aartsbisdom. Zij hebben hun studie kunnen voltooien aan de eigen diakenopleiding van het Aartsbisdom Utrecht, waarvan in 2008 is besloten haar op te heffen wegens het lage aantal studenten. Studenten die echter al aan deze opleiding studeerden, krijgen de gelegenheid om haar af te maken.

Jongeren

Op Palmzondag werd in de Broederenkerk te Deventer de manifestatie Passion gehouden voor jongeren van 16-30 jaar. Naast diverse workshops stond er een uitvoering van liederen uit de musical Jesus Christ Superstar op het programma. Ook werd het eerste exemplaar van 'Geloven Nu' voor tieners aan de aartsbisschop gepresenteerd.

Naast de deelname van jongeren aan de aartsdiocesane bedevaart naar Lourdes werd van 12-18 juli een trektocht naar Fulda gehouden voor jongeren van 16-21 jaar. Van 7-14 augustus werd te Ermelo het kinderkamp gehouden (8-12 jaar). In Wiltz (Luxemburg) werden twee tienerkampen gehouden (9-15 en 16-22 augustus), waarbij ook een bezoek werd gebracht aan het graf van St. Willibrord in Echternach. Vicaris Pauw voor jongeren en catechese continueerde de contacten binnen het Officium Iuventutis (van waaruit Diaconaction, de Katholieke Jongerendag en de aanstaande Wereldjongerendagen worden gecoördineerd) en de contacten binnen het Officium Catecheticum dat diverse uitgaven wist te realiseren.

Vestiging Abdij van Koningsoord in het aartsbisdom

Op 8 mei verhuisden de zusters Trappistinnen onder leiding van abdis Benedict Thissen van hun klooster in Berkel-Enschot naar hun nieuwe Abdij Koningsoord (gelegen op het landgoed Johannahoeve, onderdeel van Vrijland van de Fathers Mill Hill te Oosterbeek) in het Aartsbisdom Utrecht. Mgr. Eijk wijdde op 6 oktober de kerk van deze abdij in. Bij die gelegenheid sprak hij de wens uit dat deze nieuwe abdijskerk voor de zusters Trappistinnen een plaats mag zijn waar zij Christus, door Wie zij geroepen zijn, in gebed en de viering van de H. Eucharistie dagelijks mogen ontmoeten, hun band met Hem mogen versterken en zo hun roeping mogen verdiepen en in het Aartsbisdom Utrecht iets van de aanwezigheid van de Heer zichtbaar mogen maken.

Overigens is Mgr. Eijk begonnen aan een rondgang langs alle religieuze gemeenschappen in ons aartsbisdom.

Contacten met de emeriti

Zoals te doen gebruikelijk werd in september 2009 op Dijnseburg een mooie ontmoetingsdag voor emeriti georganiseerd, waaraan ruim 50 emeritus priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers deelnamen. Daarnaast werden, eveneens in september en ook op Dijnseburg, de jubilerende priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers feestelijk ontvangen. De emeriti werden door de aartsbisschop hartelijk bedankt voor alles wat zij voor het aartsbisdom hebben gedaan en veelal nog doen. Door het jaar heen onderhouden de drie contactpersonen voor de emeriti namens het aartsbisdom de contacten met alle emeriti die daar prijs op stellen.

Internationaal oecumenisch congres over kardinaal Willebrands

Van 2-5 september vond in Utrecht een internationaal oecumenisch congres over kardinaal Willebrands plaats. Aanleiding was kardinaal Willebrands' 100ste geboortedag (4 september). Diverse sprekers, onder wie kardinaal Kasper (voorzitter van de Pauselijke Raad ter Bevordering van de Eenheid van de Christenen), belichtten de voortrekkersrol die kardinaal Willebrands voor, tijdens en na het Tweede Vaticaans Concilie speelde op het terrein van de oecumene. Mgr. Eijk herinnerde er in zijn homilie tijdens de oecumenische viering op de slotdag aan dat Nederland in kardinaal Willebrands en dominee Visser 't Hooft twee grote pioniers op het gebied van de oecumene heeft voortgebracht, wier erfenis we niet mogen veronachtzamen.

Besluit opheffing Priesteropleiding Ariënskonvikt

Op 2 november stelde Mgr. Eijk de staf en studenten van de Priesteropleiding Ariënskonvikt alsmede andere betrokkenen in kennis van zijn besluit om deze opleiding per 1 augustus 2010 te sluiten. Als voornaamste reden voor de sluiting van het Ariënskonvikt werd genoemd het sterk teruggelopen aantal priesterstudenten. Gelet op de kwetsbare financiële situatie waarin het aartsbisdom zich, ondanks een drastische reorganisatie, nog altijd bevindt, bleek handhaving van een eigen priesteropleiding financieel helaas niet langer haalbaar. Mgr. Eijk noemde het besluit “één van de zwaarste beslissingen” die hij als bisschop heeft moeten nemen. De Utrechtse priesterstudenten zullen vanaf het studiejaar 2010-2011 worden ondergebracht bij de priesteropleiding van het Bisdom Haarlem-Amsterdam, De Tiltenberg. Zij zullen desgewenst in de gelegenheid gesteld worden om vanuit De Tiltenberg hun opleiding aan de Faculteit voor Katholieke Theologie te Utrecht (FKT) af te maken.

Overigens zal wat betreft de opleiding van priesters met een late roeping de samenwerking met het seminarie Bovendonk van het Bisdom Breda worden voortgezet. Priesterstudenten die bij voorkeur studeren aan een theologische faculteit, zullen in de gelegenheid worden gesteld hun priesteropleiding te volgen aan het seminarie en de theologische faculteit Sankt Georgen in Frankfurt am Main. In 2009 zijn twee studenten, één van het Ariënskonvikt en één van het seminarie Bovendonk, tot diaken en priester gewijd voor ons aartsbisdom.

Oprichting Ariënsinstituut

Het aartsbisdom maakte op 2 november verder bekend dat er een nieuwe afdeling van de aartsdiocesane curie zal worden opgericht: het Ariënsinstituut. Dit instituut, dat is gevestigd in het hoofdgebouw van het voormalige Ariënskonvikt (Keistraat 9 te Utrecht), zal activiteiten verzorgen ter voorbereiding op en uitwerking van de priesteropleiding die elders plaatsvindt. Daarbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan het roepingenwerk en de begeleiding tijdens de parochiestage aan het einde van de opleiding. De werkzaamheden vanuit het Ariënsinstituut beogen voor de Utrechtse priesterstudenten van meet af aan een grondige kennismaking met en uiteindelijk een goed voorbereide opname in (de clerus van) het aartsbisdom. De rector van het Ariënsinstituut zal tevens verantwoordelijk zijn voor de toeleiding tot het pastoraat voor kandidaat pastorale werk(st)ers.

Publicatie Werkmap ‘Kleine kerkgemeenschappen - achtergronden, organisatie en gespreksthema’s’

Met het publiceren van deze werkmap rondde het Aartsbisdom Utrecht eind 2009 het project ‘Kleine kerkgemeenschappen’ af. Het project werd opgezet om de kansen en voorwaarden van kleinschalige geloofsgemeenschappen binnen de grote parochie te beproeven en onderzoeken. Materiaal uit de Verenigde Staten werd aan de Nederlandse situatie aangepast en in parochiepilots succesvol beproefd. De schaalvergroting van de parochieorganisatie vraagt – om evenwicht te houden – tegelijk om schaalverkleining. De nabijheid van geloofsgemeenschap en geloofsleven is een aspect van pastoraal beleid waar binnen de parochie zorg voor dient te zijn. Een van de vormen die ter beschikking staan, is die van de kleine kerkgemeenschappen.

Benoeming twee hulpbisschoppen

Op 7 december werd bekendgemaakt dat paus Benedictus XVI Mgr. mr. drs. Th.C.M. Hoogenboom (vicaris-generaal en officiaal) en Mgr. drs. H.W. Woorts (bisschoppelijk vicaris voor het Vicariaat Utrecht en bisschoppelijk vicaris voor liturgie en bedevaarten) had benoemd tot hulpbisschop van Utrecht. Tijdens een persconferentie stelden de nieuwbenoemde bisschoppen zich aan de media voor.

Zaaien en oogsten

Zonder alles te kunnen noemen, maakt het pastoraal jaarverslag van het Aartsbisdom Utrecht over 2009 heel duidelijk dat de veelomvattende reorganisatie van het aartsbisdom in steeds sterkere mate gepaard is gegaan met nieuwe pastorale plannen, initiatieven en activiteiten op het niveau van de parochies, de vicariaten en het diocees. Het is duidelijk: 2009 was in vele opzichten een jaar van wieden en zaaien, maar dat niet alleen: er mocht in vele opzichten ook al geoogst worden. Danken wij de Heer van de oogst hiervoor en bidden wij om Zijn zegen over het Aartsbisdom Utrecht en allen die zich daarmee verbonden op voorspraak van de heilige Willibrord.

Utrecht, 5 juni 2010,

op de gedachtenis van de H. Bonifatius en zijn gezellen,

+ Th.C.M. Hoogenboom
Hulpbisschop van Utrecht
Vicaris-generaal